

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 79/2019-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. februára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcu Ladislava Orosza a sudcu Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom PhDr. Mgr. Petrom Rosputinským, PhD., Kukučínova 18, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11 Co 243/2018 z 31. októbra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. januára 2019 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 243/2018 z 31. októbra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) bolo vedené konanie v právnej veci žalobcu Union zdravotná poisťovňa, a. s., Bajkalská 29A, Bratislava (ďalej len „žalobca“), proti sťažovateľovi ako žalovanému.

Okresný súd uznesením vydaným súdnym úradníkom sp. zn. 9 C 221/2016 zo 14. februára 2018 (ďalej len „uznesenie súdneho úradníka“) rozhodol o povinnosti sťažovateľa zaplatiť žalobcovi trovy právneho zastúpenia v sume 216,42 €.

Proti uzneseniu súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej sudca okresného súdu rozhodol uznesením sp. zn. 9 C 221/2016 z 19. júna 2018 (ďalej len „uznesenie sudcu“) tak, že sťažnosť zamietol.

Proti uzneseniu sudcu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že odvolanie odmietol a priznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

Sťažovateľ v sťažnosti k namietanému porušeniu ním označených základných práv uvádza: *„Tvrdíme, že s prihliadnutím na právne názory a závery Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadrené v jeho uznesení č. k. IV. ÚS 243/2012-27 z 10.5.2012 boli vyššie uvedené práva sťažovateľa jednoznačne porušené, pretože odvolanie je v zásade prípustné vždy vtedy, ak by nepripustenie odvolania znamenalo porušenie práva na súdnu ochranu.*

Na základe uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 243/2012-27 z 10.5.2012 vyvodzujeme, že Krajský súd v Banskej Bystrici mal odvolanie sťažovateľa pripustiť, pretože inak by sa sťažovateľ mohol dovolať svojho práva iba za pomoci sťažnosti

na Ústavný súd Slovenskej republiky, čo však treba považovať za krajnú možnosť domôcť sa súdnej ochrany, zákonodarcom určite neželateľnú...

... Sťažovateľ uviedol vo svojom odvolaní argument, na základe ktorého odvolanie podáva, hoci uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 9C/221/2016-96 z 19.6.2018 obsahovalo poučenie, že odvolanie nie je prípustné. Na tento zásadný argument sťažovateľa sa vo svetle práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie vyžadovala konkrétna a špecifická odpoveď Krajského súdu v Banskej Bystrici.

Krajský súd v Banskej Bystrici však vo svojom uznesení tento argument sťažovateľa dôkladne nepreskúmal a nevyhodnotil z hľadísk spomínaných v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 243/2012-27 z 10.5.2012, t. j. z hľadiska:

- a) materiálneho právneho štátu a jeho princípov právnej istoty a spravodlivosti,*
- b) povinnosti všeobecných súdov chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť,*
- c) prípustnosti opravného prostriedku v situácii, ak to síce zákon nepredvída, ale vyžaduje to súdna ochrana konkrétneho práva konkrétneho subjektu práva (účastníka konania, resp. strany sporu).*

Krajský súd v Banskej Bystrici vo svojom uznesení k podstate argumentu sťažovateľa iba stroho uviedol, že uvedené uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky rieši prípustnosť odvolania proti rozhodnutiu v konkurznom konaní, pričom v prejednávanej veci ide o konanie v rámci režimu CSP.

Sťažovateľ nespochybňuje, že postup Krajského súdu v Banskej Bystrici možno na jednej strane vyhodnotiť ako súladný so zákonom, avšak tento postup dozaista nie je v súlade s Ústavou, Listinou a Dohovorom. Odpoveď Krajského súdu v Banskej Bystrici vlastne znamená, že všeobecné súdy majú povinnosť chrániť ústavnosť a materiálny právny štát len v konkurzných konaniach, s čím sa sťažovateľ nemôže a nechce stotožniť.“

Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že prípustnosť odvolania v právnej veci zdôvodnil a toto zdôvodnenie vyplýva zo záverov samotného ústavného súdu. Naopak, krajský súd nijako nezdôvodnil, prečo nie je sťažovateľom tvrdený záver ústavného súdu podľa jeho uznesenia sp. zn. IV. ÚS 243/2012 z 10. mája 2012 aplikovateľný aj v rámci režimu zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov.

Sťažovateľ v závere sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd vydal nález:

„... Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 11 Co/243/2018-122 z 31.10.2018 porušené bolo...

... Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 11 Co/243/2018-122 z 31.10.2018 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie...

... Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia vo výške 390,51 € na účet advokáta PhDr. Mgr. Petra Rosputinského, PhD., Kukučínova 18, 974 01 Banská Bystrica vedený [REDAKOVANÉ], číslo účtu v tvare IBAN: [REDAKOVANÉ], a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu je rozhodnúť o jeho prijatí na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru (ďalej len „označené práva“) napadnutým uznesením krajského súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 36 ods. 1 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. IV. ÚS 195/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu a preskúmať ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľ namieta, že krajský súd napadnutým uznesením porušil jeho označené práva tým, že odmietol podané odvolanie proti uzneseniu sudcu okresného súdu.

Krajský súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia uviedol: „... Z predloženého spisu vyplýva, že napadnuté uznesenie vydal sudca okresného súdu a napadnutým uznesením zamietol sťažnosť žalobcu, ktorú považoval z dôvodov vyššie uvedených za nedôvodnú. Súd prvej inštancie strany sporu správne poučil, že „proti tomuto uzneseniu nie je prípustné podať odvolanie“. Z ustanovenia § 355 ods. 2 C.s.p. je zrejme, že odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné len, ak to zákon pripúšťa. Odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné len v tých prípadoch, ktoré sú taxatívne uvedené v § 357 C.s.p., pričom v uvedenom výpočte sa nenachádza uznesenie súdov prvej inštancie o zamietnutí sťažnosti, preto je potrebné takéto rozhodnutie považovať za rozhodnutie, proti ktorému odvolanie nie je prípustné. Na základe uvedeného odvolací súd nemal inú možnosť, ako odvolanie žalovaného postupom podľa § 386 písm. c) C.s.p. odmietnuť, nakoľko bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému odvolanie nie je prípustné...

... Tvrdenie žalovaného o tom, že s poukazom na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 243/2012 zo dňa 10.05.2012 je proti napadnutému uzneseniu prípustné odvolanie neobstoí, nakoľko uznesenie ústavného súdu je založené na úplne inom právnom a skutkovom základe. Navyše, uvedené uznesenie ústavného súdu rieši prípustnosť riadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu vydanému v konkurznom konaní, pričom v prejednávanej veci rozhodnutie nebolo vydané v konkurznom konaní (aj keď okrajovo s konkurzným konaním súvisí), ale v súdnom konaní, ktoré spadá pod režim Civilného sporového poriadku.“

Ústavný súd reagujúc na sťažnostné námietky uvádza, že z dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku vyplýva: „... Navrhovaná právna úprava odvolania v sporovom konaní vychádza z princípu neúplnej apelácie, odvolanie ostáva ako jediný riadny opravný prostriedok, pričom základná koncepčná zmena sa týka prípustnosti tohto riadneho opravného prostriedku voči uzneseniam súdu prvej inštancie. Zavedenie sťažnosti ako systémového opatrenia na odbremenenie súdov odvolacích (druhoінстанčných) umožnilo zákonodarcovi taxatívnym výpočtom vymedziť prípustnosť odvolania voči uzneseniam...“

Z uvedeného vyplýva, že úmyslom zákonodarcu bolo odbremeniť odvolacie súdy, avšak pri zachovaní právneho prostriedku nápravy voči uzneseniam vydanými súdnymi úradníkmi práve zavedením inštitútu sťažnosti.

Ústavný súd poznamenáva, že je pravdou, tak ako to uvádza aj sťažovateľ, že právo sťažovateľa na účinný opravný prostriedok je súčasťou práva na súdnu ochranu a znamená právo na to, aby opravný súd konal a rozhodol o podanom opravnom prostriedku. Ak strana splní predpoklady prípustnosti opravného prostriedku a opravný súd napriek tomu odmietne vecne sa zaoberať takým opravným prostriedkom, môže dôjsť k tomu, že opravný súd poruší základné právo na súdnu ochranu odopretím prístupu k opravnému súdu. V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že napadnutým uznesením krajský súd sťažovateľovi neuprel právo na účinný opravný prostriedok, ale odmietol podané odvolanie z dôvodu, že nebola splnená tzv. objektívna stránka prípustnosti podaného odvolania v súlade s príslušnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku, tak ako to podrobne uvádza krajský súd v napadnutom uznesení.

K námietke sťažovateľa, že krajský súd nezdôvodnil, prečo v prípade sťažovateľa nemožno na prejednávanú vec aplikovať závery obsiahnuté v uznesení ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 243/2012 z 10. mája 2012, ústavný súd uvádza, že v tomto prípade ústavný súd vyslovil ústavnú akceptovateľnosť prípustnosti podaného odvolania proti rozhodnutiu okresného súdu, ktorý prekročil rámec daný mu zákonom, keď rozhodoval o „návrhu“ správcu, ktorý nie je aktívne legitimovaný na podanie návrhu na zrušenie uznesení prijatých na schôdzi veriteľov. Ústavný súd zároveň vyslovil názor, že postup krajského súdu v konaní, ktorým následne zrušil rozhodnutie okresného súdu, bol len logickým dôsledkom poskytnutia ochrany základných práv účastníkov konania, a preto ho ústavný súd z ústavného hľadiska považuje za akceptovateľný. Uvedené právne závery sa však v žiadnej rovine neprelínajú so sťažovateľom predloženou sťažnostnou argumentáciou, a preto nie sú v jeho prípade v žiadnom smere aplikovateľné, čo vyslovil v odôvodnení napadnutého uznesenia aj krajský súd.

Vzhľadom na uvedené, pokiaľ krajský súd odmietol odvolanie podané sťažovateľom ako neprípustné v súlade s platnými a účinnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené a arbitrárne.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že v teórii ústavného práva i v ústavnom systéme Slovenskej republiky sa uplatňuje tzv. prezumpcia ústavnosti právnych noriem, čo znamená, že na účinnú právnu normu sa orgán ju aplikujúci musí považovať za súladnú s ústavou dovtedy, kým ústavný súd predpísaným spôsobom nevysloví jej neústavnosť. Bolo preto povinnosťou krajského súdu aplikovať platný a účinný právny predpis.

Napadnuté uznesenie krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, rešpektujúca, vychádzajúca z rozhodujúcich skutočností, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a sťažovateľom namietaným porušením základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení, a preto sťažnosť v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

K namietanému porušeniu práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 ods. 1 dohovoru ústavný súd uvádza, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

vyplýva (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983, Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131) zjavná spätosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru s inými právami zaručenými dohovorom (a teda aj s právom zaručeným čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru bola odmietnutá ako zjavne neopodstatnená, ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú aj v časti namietaného porušenia práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2019